

Förvaltningsstab Regionstab

[Regionens revisorer]

Revisionsrapport - Granskning av regionens arbete för hållbar utveckling med fokus på miljö- och klimat

Revisorerna i Region Gävleborg har beslutat att genomföra en granskning av regionstyrelsens och nämndernas arbete för hållbar utveckling. Granskningen som genomfördes av revisionsbiträdet PwC under 2020 har besvarat följande revisionsfråga:

- Bedriver regionstyrelsen och nämnderna en ändamålsenlig styrning av Regionens hållbarhetsarbete med fokus på miljö- och klimatarbetet?

Revisionsrapporten överlämnades av regionfullmäktige den 11 november 2020 till regionstyrelsen för beredande av svar. Enligt beslutet ska svar senast ha inkommit till regionfullmäktiges sammanträde i april 2021.

Kommentarer

Regionstyrelsen lämnar följande kommentarer till revisionsrapporten.

Regionstyrelsen vill poängtera att revisionsrapporten berör ett mycket viktigt område, som styrelsen anser är mycket prioriterat. Samtidigt berör den en komplex styrningsfråga där Region Gävleborg under de senaste två åren har eftersträvat en större tydlighet. Det senaste steget, vilket revisorerna har uppmärksammat, är att under 2021 besluta om en hållbarhetsstrategi.

Grunden i hållbarhetsarbetet är att det ske integrerat och odelbart utifrån de tre dimensionerna: ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Komplexiteten i hållbar utveckling kräver ett helikopterperspektiv inom samtliga dimensioner. Agenda 2030 beskriver hur alla mål måste angripas samtidigt i breda ansatser, och att inget mål får nås på bekostnad av något annat. Regionstyrelsen välkomnar den här granskningen av miljö- och klimatarbetet. Med utgångspunkt i att styrelsen, liksom i övriga delar av samhället, eftersträvar en större koppling mellan de olika dimensionerna hade det varit en fördel om hållbarhetsarbetet hade granskats i sin styrning. Regionstyrelsen bedömer även att det hade varit en fördel om revisionsrapporten hade delats upp i två delar, där de två styrkedjorna som beskrivs hade kunnat hållas isär. Den regionala utvecklingsstrategin Nya möjligheter, som har granskats, är dessutom från 2013.

Komplexiteten i styrkedjan, att hållbarhetsstrategin ännu inte är beslutad och revisorernas val att enbart granska miljödimensionen kan möjligen förklara att granskningen enbart berör en liten del av den styrning som finns på det aktuella området. Exempelvis redovisar revisorerna utgångspunkterna i den politiska inriktningen, men bortser från att huvuddelen av den politiska styrningen sker genom årlig budget och årsplaner. I dessa dokument finns den största andelen av styrningen även på hållbarhetsområdet. Nu har revisorerna valt att enbart granska

och redogöra för den regionala utvecklingsstrategin och miljöprogrammet, vilka enbart kompletterar och förtydligar styrningen inom vissa specifika områden. Däremot har revisorerna redogjort för innehållet i förvaltningens årliga verksamhetsplaner, som kan härledas från budget och årsplaner. Att revisorerna har avgränsat bort en väsentlig del av styrkedjan har påpekats i faktagranskningen av revisionsrapporten, men denna synpunkt har inte beaktats i den slutliga rapporten.

Regionstyrelsen betonar att det återstår mycket arbete i Region Gävleborg både för att få all relevant styrning på plats och att hållbarhetssäkra verksamheten i enlighet med vad som krävs enligt Agenda 2030. Styrelsen ser dock delvis andra utmaningar än dem som revisorerna påpekar. Revisionsrapporten har därmed ett begränsat värde för att vägleda arbetet framåt.

Regionstyrelsens kommentarer angående revisorernas bedömningar

Regionstyrelsen lämnar följande kommentarer till revisionsrapporten kopplat till respektive kontrollmål.

Kontrollmål 1 - Det finns en tydlig strategi för hur regionen ska arbeta för hållbar utveckling med fokus på miljö- och klimat

Revisorernas bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt till övervägande del.

Regionstyrelsen bedömer att det underlag som revisionen har tagit fram *inte* är tillräckligt för att dra någon slutsats om uppfyllelse av kontrollmålet. Revisorerna kritiserar regionen för att det i flera av genomförandeprogrammen kopplade till den regionala utvecklingsstrategin Nya möjligheter saknas ett tydligt fokus på miljö och klimat. Regionstyrelsen betonar att lagen (2010:630) om regional utvecklingsansvar syftar till att regionerna ska skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling, det vill säga utvecklingsansvaret ska baseras på alla tre hållbarhetsperspektiv. Samtidigt har regionfullmäktige i den regionala utvecklingsstrategin från 2013 angett att de tre dimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet stödjer varandra ömsesidigt och är varandras förutsättningar. Det finns därmed ingen överordning eller tydlig gräns mellan dem. Sambanden mellan dimensionerna är komplexa, men kan beskrivas som att miljön utgör en ram för de andra perspektiven. Ekonomidimensionen blir då ett medel för hur det sociala målet om det goda livet ska uppnås inom den miljömässiga ramen. Regionstyrelsen konstaterar dock att i enskilda projekt har miljödimensionerna haft olika tyngd.

Regionstyrelsen poängterar att den granskade regionala utvecklingsstrategin löper mot sitt slut och att förutsättningarna vad gäller hållbarhet och hållbarhetsstyrning var annorlunda när strategin beslutades för åtta år sedan. Exempelvis beslutade FN 2015 om Agenda 2030. I den nya regionala utvecklingsstrategin som beslutas av regionfullmäktige i början av 2021 är de tre dimensionerna av hållbarhet integrerade på ett helt annat sätt.

Revisorerna anger vidare att det finns behov av en mer långsiktig sammanhållen styrning av det interna miljö- och klimatarbetet, men bedömer att det planerade strategiska styrdokumentet för hållbarhet kan ha en sådan funktion. Regionstyrelsen delar denna bedömning.

Kontrollmål 2 - Strategin har konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och erforderliga resurser har avsatts.

Revisorernas bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt till övervägande del.

Regionstyrelsen bedömer att det underlag som revisionen har tagit fram *inte* är tillräckligt för att dra någon slutsats om uppfyllelse av kontrollmålet. Regionstyrelsen menar att revisorernas kritik är alltför svepande. I den styrmodell som tillämpas i Region Gävleborg beslutar regionfullmäktige inte om detaljerade mål eller mätetal. Exakta mätetal definieras av experterna i verksamheterna.

Inom det arbete som revisorerna kallar ”det externa miljö- och klimatarbetet” anges att Region Gävleborg har mål till vilka man har kopplat tydliga aktiviteter, men att det i vissa fall saknas konkreta beskrivningar av aktiviteterna. Regionstyrelsen poängterar att det i de flesta fall finns övergripande planer och att dessa är tillräckligt konkreta för att vägleda förvaltningen. På ett fåtal områden, på vilka revisorerna uttryckligen anger att det saknas handlingsplaner, finns det redan politiska beslut om att ta fram planer men dessa uppdrag har inte slutredovisats ännu.

Inom ramen för det interna miljöarbetet får Region Gävleborg kritik för att det saknas mätetal, samtidigt som revisorerna anger att de inte har tagit del av de indikatorer som finns.

Kontrollmål 3 - Strategin och beslutade aktiviteter har kommunicerats på ett tillfredsställande sätt.

Revisorernas bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt.

Regionstyrelsen delar revisorernas bedömning.

Kontrollmål 4 - Det sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider.

Revisorernas bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt till övervägande del.

Regionstyrelsen bedömer att det underlag som revisionen har tagit fram *inte* är tillräckligt för att dra någon slutsats om uppfyllelse av kontrollmålet. Revisorerna bygger sin bedömning på innehållet i årsredovisningen, men har inte studerat budgeten. Det är omöjligt att värdera uppföljningen utan att veta vad fullmäktige har efterfrågat.

Revisorerna påpekar mycket riktigt att Region Gävleborg hittills inte har upprättat någon hållbarhetsredovisning. Det bör påpekas att regionfullmäktige efterfrågade en sådan redovisning redan under 2019. Det har skett ett sådant förberedelsearbete sedan dess och dessutom har det införts ett krav i författning att inkludera en

hållbarhetsredovisning i årsredovisning för räkenskapsåret 2020. Årsredovisningen 2020 kommer följaktligen innehålla en hållbarhetsredovisning, med utgångspunkt i GRI-standard. Revisorerna påpekar dock även att det inte sker någon analys kring måluppfyllelsen. Sådan analys finns delvis redan sedan tidigare i årsredovisningen, sker inom ramen för miljöledningssystemet och redovisas för Fastighets-, teknik- och miljöutskottet. I budgeten 2020 har fullmäktige efterfrågat ännu mera analys, bland annat genom att ange att Region Gävleborg ska börja använda fler mått på välbefinnande.

Regionstyrelsens kommentarer angående revisorernas rekommendationer

- Revisorerna rekommenderar att en utvärdering görs av de områden som i mindre grad når uppsatta mål. I utvärderingen bör det även undersökas om det finns behov av mer kvantifierbara mätvärden kopplat till miljö- och klimatarbetet.

Regionstyrelsen delar *inte* revisorernas rekommendationer i denna del, eftersom det redan finns processer för detta i dag, främst inom Regionens certifierade miljöledningssystem. Regionfullmäktige hade dessutom, före revisionen, gett regionstyrelsen i uppdrag att ta fram både en hållbarhetsredovisning och en hållbarhetsstrategi.

- Inom ramen för det externa miljö- och klimatarbetet rekommenderar revisorerna att handlingsplaner skapas till de övergripande miljömål som i nuläget saknar handlingsplan.

Regionstyrelsen delar, som har sagts, revisorernas uppfattning att det i några fall krävs tydligare handlingsplaner. I det flesta fall har detta redan beslutats. Kraven kommer även att förtydligas i den nya regionala utvecklingsstrategin som beslutas i början av 2021.

Regionstyrelsen

Eva Lindberg
Regionstyrelsens ordförande

Göran Angergård
Regiondirektör